

ORDRE DES PHARMACIENS

CONSEIL NATIONAL

AVENUE HENRI JASPAR 94

1060 BRUXELLES

Tél. 02 537 42 67 - Fax. 02 537 45 72

E-mail: info@ordredespharmaciens.be

CODE DE DEONTOLOGIE PHARMACEUTIQUE

EDITION 15 OCTOBRE 2010

ORDE DER APOTHEKERS

NATIONALE RAAD

HENRI JASPARLAAN 94

1060 BRUSSEL

Tel. 02 537 42 67 - Fax. 02 537 45 72

E-mail: info@ordederapothekers.be

CODE VAN FARMACEUTISCHE PLICHTENLEER

UITGAVE 15 OKTOBER 2010

INHOUDSOPGAVE / TABLE DES MATIERES

	Artikels Articles	
INLEIDING		INTRODUCTION
DEEL I. DE ESSENTIELE REGELS VAN HET BEROEP EN DE ALGEMENE PLICHTEN VAN DE APOTHEKER	1-16	PARTIE I. LES REGLES ESSENTIELLES DE LA PROFESSION ET LES DEVOIRS GENERAUX DU PHARMACIEN
DEEL II. DE BIJZONDERE PLICHTEN VAN DE APOTHEKER		PARTIE II. LES DEVOIRS PARTICULIERS DU PHARMACIEN
1. De apotheker en zijn plichten tegenover de patiënt		1. Le pharmacien et ses devoirs envers le patient
<i>1.1. Het onthaal en de luisterbereid- heid</i>	17-19	<i>1.1. L'accueil et l'écoute</i>
<i>1.2. De raadgeving en de vertrouwe- lijkheid</i>	20-23	<i>1.2. Le conseil et la confidentialité</i>
<i>1.3. De apotheker en zijn aansprake- lijkheid</i>	23bis	<i>1.3. Le pharmacien et sa responsabilité</i>
2. De apotheker en de continuïteit van de zorgverstrekking		2. Le pharmacien et la continuité des soins
<i>2.1. De wachtdienstregeling</i>	24-27bis	<i>2.1. Le service de garde</i>
<i>2.2. De toegankelijkheid van de apotheek</i>	28-30	<i>2.2. L'accessibilité à la pharmacie</i>
3. De apotheker en de aflevering van het geneesmiddel	31-46	3. Le pharmacien et la dispensation du médicament
4. De apotheker en zijn confraters	47-56	4. Le pharmacien et ses confrères
5. De apotheker en de andere gezondheidszorgbeoefenaars	57-60	5. Le pharmacien et les autres pro- fessionnels de soins de santé
6. De apotheker en de verzekerings- instellingen	61-62	6. Le pharmacien et les organismes assureurs
7. De apotheker en zijn leveranciers	63	7. Le pharmacien et ses fournisseurs
8. De apotheker en zijn personeel, apotheeker en niet-apotheker	64-67	8. Le pharmacien et son personnel, pharmacien ou non
9. De apotheker stagemeester	68-70	9. Le pharmacien maître de stage
10. De apotheker en derden	71-73bis	10. Le pharmacien et les tiers
11. De apotheker en de apotheek		11. Le pharmacien et la pharmacie
<i>11.1. De lokalisatie van de apotheek</i>	74	<i>11.1. La localisation de la pharmacie</i>
<i>11.2. De inrichting van de apotheek</i>	75-82	<i>11.2. L'agencement de la pharmacie</i>

<i>11.3. De producten, andere dan geneesmiddelen, en de diensten aangeboden aan de patiënten</i>	83	<i>11.3. Les produits autres que les médicaments et les services proposés aux patients</i>
12. De apotheker en het leefmilieu	84	12. Le pharmacien et l'environnement
13. De apotheker, de informatie en de reclame	85	13. Le pharmacien, l'information et la publicité
<i>13.1. De informatie</i>	86-90	<i>13.1. L'information</i>
<i>13.2. De reclame</i>	91-94	<i>13.2 La publicité</i>
14. De apotheker en het internet	95-99quater	14. Le pharmacien et internet
15. De apotheker en commerciële praktijken	100-102	15. Le pharmacien et les pratiques commerciales
<i>15.1. De concurrentie</i>	103-105	<i>15.1. La concurrence</i>
<i>15.2. De restorno</i>	106-111	<i>15.2 La ristourne</i>
<i>15.3. Getrouwheidskaarten</i>	112-115	<i>15.3. Les cartes de fidélité</i>
DEEL III. SLOTBEPALINGEN	116	PARTIE III. DISPOSITIONS FINALES

ORDE DER APOTHEKERS

CODE VAN FARMACEUTISCHE PLICHTENLEER

Henri Jasparlaan, 94
1060 BRUSSEL

INLEIDING

De Orde der Apothekers werd opgericht bij wet van 19 mei 1949. De bepalingen van het koninklijk besluit nr. 80 van 10 november 1967 regelen de werking van de Orde.

Artikel 15 § 1 van dit besluit bepaalt de bevoegdheden van de Nationale Raad, die hoofdzakelijk de opdracht krijgt de algemene beginselen en de regels voor de farmaceutische plichtenleer op te stellen en de nodige aanpassingen aan te brengen.

Volgens de bewoordingen van deze wettelijke bepaling bevat de code met name regels betreffende de continuïteit der zorgen, waartoe ook het naleven van de wachtdiensten behoort, het beroepsgeheim, het doorgeven van documenten of farmaceutische informatie aan confraters en behandelende artsen. De code regelt ook de individuele relaties tussen de apotheker enerzijds, de patiënten, de confraters, de artsen, de beoefenaars van de tandheelkunde en van de diergeneeskunde alsook de titularissen van de paramedische beroepen, anderzijds. In de code worden de grondbeginselen geformuleerd die de sociale verplichtingen van de apotheker vastleggen.

Deze code voorziet de bepalingen die tot doel hebben de essentiële regels van het beroep van apotheker te vrijwaren, beroep dat niet kan gereduceerd worden tot een louter commerciële verkoopsactiviteit.

Gezien de evolutie van het beroep en van de samenleving, acht de Nationale Raad het aangewezen deze deontologische code regelmatig te actualiseren.

De Artsenijbereidkunde maakt volwaardig deel uit van de Geneeskunst en moet beoefend worden met respect voor het principe van de therapeutische vrijheid en binnen de grenzen opgelegd door de vereisten van het beroep. Het beroep van apotheker is door zijn aard van belang voor de volksgezondheid, voor de bescherming van de gezondheid van de patiënten, de behandeling en de genezing van de zieken.

Een degelijk onthaal, luisterbereidheid, bekwaamheid en toewijding zijn de voornaamste kwaliteiten die de patiënt terecht mag verwachten van zijn apotheker, die hij volledig moet kunnen vertrouwen.

ORDRE DES PHARMACIENS

CODE DE DEONTOLOGIE PHARMACEUTIQUE

Avenue Henri Jaspar, 94
1060 BRUXELLES

INTRODUCTION

L'Ordre des Pharmaciens, créé par la loi du 19 mai 1949, est actuellement régi par les dispositions de l'arrêté royal n° 80 du 10 novembre 1967.

L'article 15 § 1er de cet arrêté définit les attributions du Conseil National auquel il donne principalement pour mission d'élaborer les principes généraux et les règles qui constituent le code de déontologie pharmaceutique et d'y apporter les adaptations nécessaires.

En vertu des termes de cette disposition légale, le code comprend notamment les règles relatives à la continuité des soins, en ce compris le respect du service de garde, au secret professionnel, à la transmission de documents ou d'informations pharmaceutiques entre confrères et médecins traitants. Le code règle également les rapports individuels entre le pharmacien d'une part, et les patients, les confrères, les médecins, les praticiens de l'art dentaire et de l'art vétérinaire ainsi que les titulaires de professions paramédicales d'autre part. Il énonce les principes sur base desquels sont déterminées les obligations sociales du pharmacien.

Il prévoit les dispositions visant à sauvegarder les règles essentielles de la profession de pharmacien, profession qui ne peut être réduite à une simple activité commerciale d'achat-vente.

Vu l'évolution de la profession et de la société, le Conseil national estime qu'il est opportun d'actualiser régulièrement le code de déontologie.

L'Art pharmaceutique, partie intégrante de l'Art de guérir, s'exerce dans le respect du principe de la liberté thérapeutique et dans les limites qu'imposent les exigences de la profession, laquelle intéresse par sa nature même la santé publique, la protection de la santé des patients, le traitement et la guérison des malades.

L'accueil adéquat et l'écoute attentive du patient, la compétence et le dévouement sont les qualités majeures que le patient est en droit d'attendre du pharmacien, en qui il doit pouvoir avoir entièrement confiance.

Deze regels hebben tot doel een behoorlijke uitoefening van het beroep te verzekeren, ten dienste van de patiënt en de volksgezondheid.

Ze zijn in hoofdstukken onderverdeeld, die overeenkomen met de verschillende aspecten van het beroep.

Deze regels gelden voor alle apothekers ingeschreven op de lijst van de Orde der Apothekers.

Om de Artsenijbereidkunde in België te mogen uitoefenen, is iedere apotheker wettelijk verplicht op de lijst van de Orde ingeschreven te zijn (artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 80).

DEEL I. DE ESSENTIELE REGELS VAN HET BEROEP EN DE ALGEMENE PLICHTEN VAN DE APOTHEKER

Artikel 1

De uitoefening van de Artsenijbereidkunde beantwoordt aan een opdracht van volksgezondheid en vervult een sociale en humanitaire rol : het behoud of het herstel van de gezondheid van de patiënten.

De apotheker staat ten dienste van de volksgezondheid. Hij voert zijn beroepsactiviteit uit in het belang van de gezondheid van de patiënt. Gedurende heel zijn loopbaan moet hij met bekwaamheid en toewijding zijn taak uitoefenen.

Artikel 2

Hij leeft de wettelijke voorschriften en reglementeringen na die de uitoefening van de Artsenijbereidkunde regelen.

Artikel 3

Hij handelt steeds in een geest van loyaliteit, collegialiteit en confraterniteit.

Artikel 4

Hij ontplooit zijn beroepsactiviteiten in overeenstemming met de structuren inzake gezondheidszorg.

Les présentes règles ont pour but de garantir le bon exercice de la profession dans l'intérêt du patient et de la santé publique.

Elles sont regroupées en chapitres qui correspondent aux divers aspects de la profession.

Ces règles s'imposent à tous les pharmaciens inscrits au tableau de l'Ordre des Pharmaciens.

Pour pouvoir pratiquer l'Art pharmaceutique en Belgique, tout pharmacien est légalement tenu d'être inscrit au tableau de l'Ordre (article 2 de l'arrêté royal n° 80).

PARTIE I. LES REGLES ESSENTIELLES DE LA PROFESSION ET LES DEVOIRS GENERAUX DU PHARMACIEN

Article 1

L'exercice de l'Art pharmaceutique répond à une mission de santé publique à but social et humanitaire : le maintien ou le rétablissement de la santé des patients.

Le pharmacien est au service de la santé publique. Il exerce son activité dans l'intérêt du patient. Il doit tout au long de sa carrière agir avec compétence et dévouement.

Article 2

Il respecte les prescriptions légales et réglementaires régissant l'exercice de l'Art pharmaceutique.

Article 3

Il agit toujours dans un esprit de loyauté, de collegialité et de confraternité.

Article 4

Il développe ses activités professionnelles en conformité avec les structures existant en matière de soins de santé.

Artikel 5

Hij respecteert de principes van waardigheid, moraliteit, eer, discretie, eerlijkheid en toewijding in zijn beroepsuitoefening.

Zelfs buiten het kader van de uitoefening van zijn beroep, vermijdt hij alle handelingen of gedragingen, die hieraan afbreuk doen, zoniet kan de patiënt het vertrouwen verliezen dat hij in het beroep in het algemeen, alsook in de apotheker in het bijzonder, mag stellen.

Artikel 6

Hij verstrekt enkel farmaceutische zorgen en producten van hoge kwaliteit.

Artikel 7

Het is zijn plicht om zijn deskundigheid op peil te houden en zijn wetenschappelijke kennis steeds actueel te houden.

Artikel 8

Hij schenkt bijzondere aandacht aan het onthaal in de apotheek. Hij is luisterbereid en verleent advies aan de patiënt.

Artikel 9

De door de apotheker verstrekte informatie moet steeds waarheidsgetrouw, objectief, verifieerbaar en begrijpelijk zijn voor de patiënt.

Artikel 10

Hij is gebonden door het beroepsgeheim. Hij garandeert de vertrouwelijkheid en de bescherming van het privéleven van de patiënt.

Artikel 11

Hij waakt over het respecteren van de vrije keuze van apotheek door de patiënt.

Artikel 12

Hij zorgt voor de continuïteit in de zorgverlening.

Artikel 13

Hij neemt collegiaal deel aan de wachtdienst.

Article 5

Il respecte les principes de dignité, de moralité, d'honneur, de discrétion, de probité et de dévouement dans l'exercice de sa profession.

Même en dehors de l'exercice de sa profession, il évite tout acte ou comportement de nature à y porter atteinte sous peine de faire perdre au patient la confiance qu'il est en droit d'avoir dans la profession en général et dans le pharmacien en particulier.

Article 6

Il ne dispense que des soins pharmaceutiques et des produits de haute qualité.

Article 7

Il est de son devoir de maintenir son niveau de compétence et d'actualiser en permanence ses connaissances scientifiques.

Article 8

Il veille au bon accueil dans la pharmacie. Il est à l'écoute du patient et lui prodigue ses conseils.

Article 9

L'information fournie par le pharmacien doit toujours être véridique, objective, vérifiable et compréhensible pour le patient.

Article 10

Il est tenu au secret professionnel. Il est garant de la confidentialité et du respect de la vie privée du patient.

Article 11

Il veille au respect du libre choix de la pharmacie par le patient.

Article 12

Il veille à la continuité des soins.

Article 13

Il participe au service de garde dans un esprit de collégialité.

Artikel 14

Hij behoudt zijn onafhankelijkheid in de uitoefening van zijn beroep: hij is verantwoordelijk voor alle handelingen die door hemzelf of onder zijn gezag worden verricht.

Artikel 15

Hij oefent in de eerste plaats een gezondheidszorgberoep uit, waardoor zijn activiteit niet verward mag worden met de uitbating van een handelszaak.

In het belang van de volksgezondheid en om het vertrouwen van de patiënt niet te schaden, vermijdt hij in zijn beroepsactiviteit elke commerciële overdrijving.

Artikel 16

Hij verleent zoveel mogelijk zijn medewerking aan activiteiten die de volksgezondheid en in het bijzonder de Artsenijbereidkunde dienen.

DEEL II. DE BIJZONDERE PLICHTEN VAN DE APOTHEKER

1. De apotheker en zijn plichten tegenover de patiënt

1.1. Het onthaal en de luisterbereidheid

Artikel 17

De apotheker streeft ernaar de belangen van de patiënt te dienen door zijn bekwaamheid en toewijding zonder enige vorm van discriminatie ten dienste te stellen van iedereen.

Artikel 18

De apotheker schenkt aandacht aan het onthaal van de patiënt in de apotheek. Hij moet ervoor zorgen dat een vertrouwelijk gesprek in alle discretie mogelijk is.

Om de vertrouwensrelatie met de patiënt te verzekeren, wordt de functie van de leden van het apotheekteam medegedeeld door het dragen van een badge die de patiënt toelaat de juiste identiteit en hoedanigheid te kennen van de persoon tot wie hij zich richt.

Artikel 19

De apotheker moet de patiënt naar best vermogen van dienst zijn. Hij dient naar hem te luisteren, hem correct te informeren en te adviseren binnen de grenzen van zijn deskundigheid, zonder enige diagnose te stellen.

Article 14

Il maintient son indépendance dans l'exercice de sa profession: il demeure responsable des actes accomplis par lui-même ou sous son autorité.

Article 15

Il exerce avant tout une profession de soins de santé dont l'activité ne peut être confondue avec l'exploitation d'un commerce.

Dans l'intérêt de la santé publique et afin de ne pas nuire à la confiance du patient, il préserve son activité professionnelle de toute dérive commerciale.

Article 16

Il collabore autant que possible à toute activité qui sert la santé publique et plus spécifiquement l'Art pharmaceutique.

PARTIE II. LES DEVOIRS PARTICULIERS DU PHARMACIEN

1. Le pharmacien et ses devoirs envers le patient

1.1. L'accueil et l'écoute.

Article 17

Le pharmacien cherche à servir l'intérêt du patient en mettant sa compétence et son dévouement au service de toute personne sans aucune forme de discrimination.

Article 18

Le pharmacien accorde une attention à l'accueil du patient dans la pharmacie. Un dialogue confidentiel doit être possible en toute discrétion.

Dans le souci de préserver la relation de confiance avec le patient, les fonctions des membres de l'équipe officinale sont communiquées par le port d'un badge qui permet au patient de connaître précisément l'identité et le titre de son interlocuteur.

Article 19

Le pharmacien doit s'efforcer de rendre au mieux service au patient. Il doit écouter celui-ci, l'informer et le conseiller adéquatement dans les limites de sa compétence, sans formuler de diagnostic.

1.2. De raadgeving en de vertrouwelijkheid

Artikel 20

De apotheker is een gezondheidsadviseur. Van hem worden luisterbereidheid, toewijding, bekwaamheid, objectiviteit en integriteit verwacht.

Artikel 21

Indien de apotheker dit nodig acht dient hij de patiënt aan te raden een arts te raadplegen, die vrij door de patiënt gekozen kan worden.

Artikel 22

De apotheker is gebonden door het beroepsgeheim (art. 458 van het Strafwetboek).

Dit beroepsgeheim strekt zich uit tot alles wat hem uit hoofde van zijn beroep werd toevertrouwd of ter kennis gebracht, evenals tot alles wat hij vaststelt of ontdekt in het kader van zijn beroepsuitoefening.

De apotheker waakt erover dat het beroepsgeheim wordt gerespecteerd door de personen die onder zijn toezicht staan.

Artikel 23

De diensten aan de patiënt moeten op vertrouwelijke en discrete wijze verstrekt worden zodat het privéleven van de patiënt steeds wordt gerespecteerd.

1.3. De apotheker en zijn aansprakelijkheid

Artikel 23bis

De apotheker waakt erover dat zijn burgerrechtelijke beroepsaansprakelijkheid naar behoren is verzekerd.

2. De apotheker en de continuïteit van de zorgverstrekking

2.1. De wachtdienstregeling

Artikel 24

De continuïteit van de zorgen en het behoorlijk organiseren van de beroepsuitoefening tijdens de wachtdienst verplichten elke apotheker aan de wachtdienst deel te nemen. De titularis van de apotheek staat in voor de invulling van deze verplichting.

Wanneer één of meerdere adjunct-apothekers in dienst zijn, moeten titularis en adjunct(en) solidair instaan voor de wachtdienst.

De apotheker die verhinderd is zijn wachtdienst te verzekeren zorgt voor zijn vervanging.

1.2. Le conseil et la confidentialité

Article 20

Le pharmacien est un conseiller de la santé. Ceci suppose écoute, dévouement, compétence, objectivité et probité.

Article 21

Le pharmacien doit, chaque fois que cela lui semble nécessaire, conseiller au patient de consulter le médecin de son choix.

Article 22

Le pharmacien est tenu au secret professionnel (art. 458 du Code Pénal).

Ce secret professionnel s'étend à tout ce qui lui a été confié ou tout ce dont il a eu connaissance dans le cadre de sa profession, de même que tout ce qu'il a constaté ou découvert dans le cadre de l'exercice de sa profession.

Le pharmacien veille à ce que le secret professionnel soit respecté par les personnes placées sous sa surveillance.

Article 23

Les services au patient doivent être fournis de façon confidentielle et discrète afin que la vie privée du patient soit toujours respectée.

1.3. Le pharmacien et sa responsabilité

Article 23bis

Le pharmacien veille à ce que sa responsabilité civile professionnelle soit convenablement assurée.

2. Le pharmacien et la continuité des soins

2.1. Le service de garde

Article 24

La continuité des soins et la bonne organisation de l'exercice de la profession durant le rôle de garde imposent que chaque pharmacien participe au rôle de garde. Le titulaire de la pharmacie est chargé de mettre en pratique cette obligation.

Si un ou plusieurs pharmaciens adjoints sont employés, le titulaire et le(s) adjoint(s) doi(ven)t assumer solidairement le service de garde.

Le pharmacien empêché d'assurer sa garde veille à son remplacement.

De apotheker kan slechts van zijn wachtdienstverplichtingen worden vrijgesteld met akkoord van de andere deelnemers aan de wachtdienst.

Artikel 25

Tijdens de wachtdienst houdt elke apotheker zich aan het wachtdienstreglement dat collegiaal werd opgesteld.

Artikel 26

Elke apotheker moet de wachtdienstregeling duidelijk aan het publiek kenbaar maken.

Artikel 27

Gezien het collegiaal karakter van de wachtdienst, waakt de apotheker er over zijn wachtdienst te volbrengen in een geest van solidariteit ten aanzien van zijn confraters.

Artikel 27bis

De apotheker heeft het recht een wachthonorarium te innen.

2.2. De toegankelijkheid van de apotheek

Artikel 28

De continuïteit van de zorgverstrekking moet op elk ogenblik en in alle omstandigheden verzekerd worden. Tijdens de openingsuren alsook tijdens de wachtdienst dient minstens één apotheker aanwezig te zijn in de apotheek.

De apothekers zijn verplicht overleg te plegen om de continuïteit van de zorgen te waarborgen buiten de openingsuren en tijdens de sluitingsperiodes.

Artikel 29

Bij sluiting van de apotheek wegens onvoorziene omstandigheden, dient de apotheker ervoor te zorgen dat de continuïteit van de zorgverstrekking gehandhaafd blijft.

Artikel 30

Bij buitengewone omstandigheden, zoals epidemieën, grote rampen, enz., schikt de apotheker zich naar de instructies uitgaande van de bevoegde autoriteiten.

Le pharmacien ne peut être dispensé de ses obligations de garde qu'avec l'accord des autres participants au rôle de garde.

Article 25

Pendant le service de garde, tout pharmacien respecte le règlement de garde rédigé collégialement.

Article 26

Chaque pharmacien fait clairement connaître au public l'organisation du service de garde.

Article 27

Etant donné le caractère de collégialité du service de garde, le pharmacien veille à exercer celui-ci dans un esprit de solidarité à l'égard de ses confrères.

Article 27bis

Le pharmacien a le droit de percevoir un honoraire de garde.

2.2. L'accessibilité à la pharmacie

Article 28

La continuité des soins doit être assurée à tout moment et en toute circonstance.

Pendant les heures d'ouverture ainsi que pendant le service de garde, au moins un pharmacien est présent dans la pharmacie.

Les pharmaciens ont l'obligation de se concerter afin que la continuité des soins soit assurée en dehors des heures d'ouverture et durant les périodes de fermeture.

Article 29

En cas de fermeture de la pharmacie en raison de circonstances imprévues, le pharmacien prend toutes mesures nécessaires pour assurer la continuité des soins.

Article 30

Dans des circonstances exceptionnelles telles que les épidémies, les calamités, etc., le pharmacien se conforme aux directives émanant des autorités compétentes.

3. De apotheker en de aflevering van het geneesmiddel

Artikel 31

De apotheker dient het geneesmiddel zo snel mogelijk na de voorlegging van het voorschrift of na het verzoek door de patiënt af te leveren. Hij mag de aflevering van het geneesmiddel niet weigeren om redenen van economische aard. Evenmin mogen redenen die verband houden met de persoon van de patiënt, of de aard van het product, een rol spelen in de aflevering. Enkel het belang van de patiënt en van de volksgezondheid moeten in aanmerking genomen worden.

Artikel 32

Zonder afbreuk te doen aan de rechten van de patiënt, aan de continuïteit van de zorgen en aan de uitvoering van het voorschrift, heeft de apotheker het recht om de aflevering te weigeren wegens gewetensbezwaren.

In dit geval moet hij de patiënt doorverwijzen naar een apotheek waar het product in kwestie wel afgeleverd kan worden. Zo niet, dient de apotheker het voorschrift toch uit te voeren.

Tijdens de wachtdienst dient de gewetensclausule steeds te wijken voor het recht van de patiënt op continuïteit van de zorgverlening.

Artikel 33

De apotheker waakt steeds over de continuïteit en de kwaliteit van de zorgen en over de conformiteit ervan met de voorgeschreven behandeling.

Bij enige twijfel over de aard van het voorgeschreven geneesmiddel, de farmaceutische vorm, de dosis en/of de frequentie van toediening, of bij ongewenste neveneffecten of interacties, wendt de apotheker zich tot de voorschrijvende arts.

Bij onbereikbaarheid van de voorschrijvende arts en in geval de aflevering niet kan worden uitgesteld, handelt de apotheker op basis van de beschikbare wetenschappelijke informatie en de geldende standaarden. Hij verwittigt de voorschrijvende arts zo vlug mogelijk.

Artikel 34

Behalve in dringende gevallen en tijdens de wachtdiensten, mag de apotheker een geneesmiddel niet vervangen zonder het voorafgaand akkoord van de voorschrijvende arts. Indien de wet de substitutie toestaat, leeft de apotheker de opgelegde voorwaarden na.

Artikel 35

Behoudens uitzondering voorzien in de wet moet de apotheker de geneesmiddelen persoonlijk aan de zieke, zijn vertegenwoordiger of zijn gemachtigde overhandigen in de apotheek.

3. Le pharmacien et la dispensation du médicament

Article 31

Le pharmacien doit délivrer le médicament aussitôt que possible après la présentation de la prescription ou la demande du patient. Il ne peut refuser la délivrance pour des motifs économiques. De même, ni la personnalité du patient, ni la nature du produit ne peuvent intervenir dans les critères de dispensation. Seuls l'intérêt de la santé du patient et celui de la santé publique doivent être pris en considération.

Article 32

Sans préjudice aux droits du patient, à la continuité des soins et à l'exécution de la prescription, le pharmacien a le droit de refuser la délivrance en raison de ses objections de conscience.

Dans ce cas, il doit renvoyer le patient auprès d'une pharmacie où le produit en question peut bien être délivré. Si ce n'est pas le cas, le pharmacien doit exécuter la prescription.

Durant le service de garde, la clause de conscience doit toujours s'effacer devant le droit du patient à la continuité des soins.

Article 33

Le pharmacien est toujours soucieux de la continuité et de la qualité des soins ainsi que de leur conformité avec les traitements prescrits.

En cas de doute quelconque sur la nature du médicament prescrit, la forme pharmaceutique, la dose et/ou le rythme d'administration, les effets indésirables ou les interactions, le pharmacien en réfère au médecin prescripteur.

Si le médecin prescripteur n'est pas joignable et que la délivrance ne peut être reportée, le pharmacien agit en tenant compte de l'information scientifique disponible et des standards en vigueur. Il avertit le médecin prescripteur aussitôt que possible.

Article 34

Sauf en cas d'urgence et durant les périodes de garde, le pharmacien ne peut remplacer un médicament sans l'accord préalable du médecin prescripteur. Si la loi autorise la substitution, le pharmacien suit les conditions imposées.

Article 35

Sauf exception prévue par la loi, le pharmacien doit délivrer tout médicament en mains propres dans la pharmacie au malade, à son représentant ou à son mandataire.

Artikel 36

De apotheker informeert de patiënt bij de aflevering duidelijk over de werking van het geneesmiddel, de contra-indicaties, de nevenwerkingen, de interacties, de eventueel te nemen voorzorgsmaatregelen, de dosissen en de gebruiksaanwijzing, zonder evenwel het vertrouwen te ondermijnen dat de patiënt in de arts stelt.

Artikel 37

De apotheker waakt over de farmaceutische opvolging van de patiënt.

Artikel 38

In het belang van de patiënt raadt de apotheker enkel geneesmiddelen en producten aan waarvan hij de kwaliteit en farmacologische en therapeutische werking kent. Hij moet zich in dit verband documenteren. Hij beperkt zich niet tot de informatie die door commerciële bedrijven of laboratoria verstrekt wordt.

Artikel 39

De apotheker laat zich bij de keuze van het product niet leiden door zuiver economische motieven.

Artikel 40

Bij zelfmedicatie moet de apotheker zich verzetten tegen elke vermeende of vastgestelde overconsumptie. In dit kader moet hij de patiënt waarschuwen voor de mogelijke risico's en gevaren en hem aanraden een arts te raadplegen.

Artikel 41

Indien er aanwijzingen zijn die op overconsumptie van voorgeschreven geneesmiddelen kunnen wijzen, dient de apotheker de nodige initiatieven te nemen in het belang van de patiënt en de volksgezondheid.

Artikel 42

Wat de aflevering betreft is de apotheker verantwoordelijk voor alle handelingen die hij stelt of waarop hij toezicht houdt.

Artikel 43

De wet staat de aflevering bij de patiënt thuis slechts toe in uitzonderlijke gevallen en onder strikte voorwaarden.

Deze wijze van aflevering dient te gebeuren met de grootste discretie.

De apotheker moet hierbij eveneens zorgen voor het verstrekken van de nodige informatie over het juiste gebruik van het geneesmiddel.

Article 36

Lors de la délivrance le pharmacien informe clairement le patient des effets du médicament, des contre-indications, des effets secondaires, des interactions, des précautions éventuelles, des doses et des modalités de son usage, sans ébranler toutefois la confiance du patient envers le médecin.

Article 37

Le pharmacien veille au suivi pharmaceutique du patient.

Article 38

Dans l'intérêt du patient, le pharmacien ne conseille que les médicaments et les produits dont il connaît la qualité et le profil d'action pharmacologique et thérapeutique. Il doit se documenter à cet égard. Il ne se contente pas de la documentation délivrée par des entreprises ou laboratoires commerciaux.

Article 39

Le choix du produit conseillé par le pharmacien n'est pas basé sur des motifs purement économiques.

Article 40

En cas d'automédication, le pharmacien doit s'opposer à toute surconsommation suspectée ou avérée. Dans ce cadre, il avertit le patient des risques et dangers potentiels encourus et lui conseille de consulter un médecin.

Article 41

S'il existe des éléments indiquant une surconsommation de médicaments prescrits, le pharmacien prend les initiatives nécessaires dans l'intérêt du patient et de la santé publique.

Article 42

En ce qui concerne la délivrance, tout pharmacien est responsable des actes qu'il accomplit ou supervise.

Article 43

La loi n'autorise la livraison au domicile du patient que dans des situations exceptionnelles et sous des conditions strictes.

Ce mode de délivrance doit s'effectuer dans la plus grande discrétion.

Dans ce cas, le pharmacien veille également à fournir les informations nécessaires à la bonne utilisation du médicament.

Artikel 44

Bij aflevering van geneesmiddelen aan personen die in gemeenschap leven, in de zin van de toepasselijke wetgeving, moet de apotheker erover waken dat de kwaliteit van de aflevering aan de individuele patiënt zelf gewaarborgd is. Dit vereist een voortdurende evaluatie van de afleverings-, bewarings- en distributiemodaliteiten van geneesmiddelen in deze gemeenschap.

Artikel 45

Gegroepeerde bestellingen van geneesmiddelen voor personen die niet in gemeenschap leven in de zin van de toepasselijke wetgeving, zijn niet toegelaten.

Artikel 46

Een apotheker mag zich niet als tussenpersoon laten misbruiken om de wettelijke bepalingen omtrent de leveringen van geneesmiddelen aan personen die in gemeenschap leven te omzeilen. In geen geval kan geduld worden dat er leveringen van geneesmiddelen gebeuren zonder daadwerkelijk toezicht door de apotheker.

4. De apotheker en zijn confraters

Artikel 47

Apothekers zijn elkaar onderlinge hulp en bijstand verschuldigd. In hun onderlinge contacten moeten zij blijk geven van solidariteit en confraterniteit.

Artikel 48

De apotheker ziet erop toe dat zijn medewerkers hun beroep overeenkomstig alle wettelijke, reglementaire en deontologische voorschriften kunnen uitoefenen.

Artikel 49

De apotheker-titularis behandelt zijn adjunct-apothekers en apothekers-plaatsvervangers als confraters, zonder enige discriminatie.

Artikel 50

Alle overeenkomsten tussen apothekers moeten oprecht en eerlijk zijn; zij moeten in een geest van confraterniteit nageleefd worden.

Elke vorm van collusie tussen apothekers die erop gericht is rechtstreeks of onrechtstreeks voordeel te verschaffen is verboden. Dit geldt in het bijzonder voor alle praktijken die de vrije keuze van de apotheek door de patiënt beperken of de volksgezondheid schaden.

Article 44

Lors de la dispensation de médicaments à des personnes vivant en communauté, au sens de la législation en vigueur, le pharmacien doit veiller à la qualité de cette dispensation jusqu'au niveau de chaque patient individuellement. Ceci demande une évaluation permanente des modalités de dispensation, de conservation et de distribution de médicaments au sein de la communauté.

Article 45

Les commandes groupées de médicaments pour des personnes ne vivant pas en communauté, au sens de la législation en vigueur, sont interdites.

Article 46

Le pharmacien ne peut agir comme personne intermédiaire en aidant à contourner les dispositions légales concernant la dispensation de médicaments à des personnes vivant en communauté. Il ne peut en aucun cas être toléré que des fournitures de médicaments soient effectuées sans contrôle effectif du pharmacien.

4. Le pharmacien et ses confrères

Article 47

Tous les pharmaciens sont tenus de s'entraider et de se porter assistance. Ils entretiennent des relations qui sont basées sur la solidarité et la confraternité.

Article 48

Le pharmacien veille à ce que ses collaborateurs puissent exercer leur profession en conformité avec toutes les prescriptions légales, réglementaires et déontologiques.

Article 49

Le pharmacien titulaire traite ses pharmaciens adjoints et les pharmaciens remplaçants comme des confrères, sans aucune discrimination.

Article 50

Toutes les conventions entre pharmaciens doivent être sincères et honnêtes; elles doivent être respectées dans un esprit de confraternité.

Toute forme de collusion entre pharmaciens en vue d'un gain direct ou indirect est interdite. Ceci vaut particulièrement pour toute pratique limitant le libre choix de la pharmacie par le patient ou nuisant à la santé publique.

Artikel 51

De apotheker mag de medewerkers van een confrater er niet toe aanzetten bij deze laatste weg te gaan. Vooraleer hij een ex-medewerker van een in zijn omgeving gevestigde confrater in dienst neemt, moet de apotheker deze confrater hiervan op de hoogte brengen.

Artikel 52

De apotheker onthoudt zich, zowel in het openbaar als privé, van woorden of handelingen die een confrater schade kunnen berokkenen.

Artikel 53

In naleving van de wettelijke en reglementaire bepalingen geeft de apotheker, teneinde een goede farmaceutische zorg te waarborgen, op verzoek of met akkoord van de patiënt of zijn vertegenwoordiger, aan zijn confrater de inlichtingen die nuttig of noodzakelijk zijn om de continuïteit, de kwaliteit en de conformiteit van de zorgverlening met de voorgeschreven behandelingen te verzekeren.

Artikel 54

De apotheker die het voorwerp uitmaakt van een schorsing kan tijdens de betrokken periode geen enkele handeling stellen die behoort tot de activiteiten van een apotheek, noch aanwezig zijn in een apotheek tijdens de activiteitsperiode ervan.

Artikel 55

De apotheker-titularis moet nagaan of zijn medewerkers-apothekers voldoen aan de wettelijke vereisten om de Artsenijbereidkunde uit te oefenen.

Artikel 56

(artikel opgeheven).

5. De apotheker en de andere gezondheidszorgbeoefenaars

Artikel 57

De apotheker onderhoudt met de voorschrijvende artsen en met de andere gezondheidszorgbeoefenaars in de zin van het Koninklijk Besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen een correcte relatie, steunend op onderlinge samenwerking. Hij wisselt loyaal met hen alle gegevens uit die nuttig of noodzakelijk zijn in het belang van de patiënt. De apotheker onthoudt zich, zowel in het openbaar als privé, van onwelwillende, lasterlijke of valse commentaren over andere gezondheidszorgbeoefenaars.

Article 51

Le pharmacien ne peut inciter les collaborateurs d'un confrère à le quitter. Avant d'engager un ancien collaborateur d'un confrère du voisinage, le pharmacien doit l'en avertir.

Article 52

Le pharmacien s'abstient, en public ou en privé, de paroles ou d'actes susceptibles de nuire à un confrère.

Article 53

Tout en respectant les dispositions légales et réglementaires, afin de garantir un bon suivi pharmaceutique, le pharmacien transmet à son confrère, à la demande ou avec l'accord du patient ou de son représentant, les renseignements utiles ou nécessaires pour assurer la continuité, la qualité des prestations de soins ainsi que leur conformité avec les traitements prescrits.

Article 54

Le pharmacien qui fait l'objet d'une suspension ne peut, durant la période concernée, accomplir aucun acte relevant des activités liées à une pharmacie ni être présent dans une pharmacie durant les périodes d'activité de celle-ci.

Article 55

Le pharmacien titulaire doit s'assurer que ses collaborateurs pharmaciens satisfont aux exigences légalement requises pour l'exercice de l'Art pharmaceutique.

Article 56

(article supprimé).

5. Le pharmacien et les autres professionnels de soins de santé

Article 57

Le pharmacien entretient avec les médecins prescripteurs et avec les autres praticiens des soins de santé visés à l'arrêté royal n°78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions de soins de santé, des relations cordiales de collaboration. Il échange loyalement avec ceux-ci toutes les informations utiles ou nécessaires dans l'intérêt du patient. Les pharmaciens s'abstiennent, en public ou en privé, de commentaires désobligeants, médisants ou calomnieux à l'égard des autres professionnels de soins de santé.

Artikel 58

Elke vorm van collusie tussen apothekers en andere gezondheidszorgbeoefenaars die erop gericht is de ene of de andere rechtstreeks of onrechtstreeks voordeel of winst te verschaffen is verboden. Dit geldt in het bijzonder voor alle praktijken die de vrije keuze van apotheek door de patiënt beperken of de volksgezondheid schaden.

Artikel 59

Elke medewerking verleend aan personen die een gezondheidszorgberoep in de zin van artikel 57 onwettig beoefenen, is verboden.

Artikel 60

In dezelfde geest zijn de artikelen 57, 58 en 59 ook van toepassing op de relaties met dierenartsen en met de beroepsbeoefenaars bedoeld in de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsenijsbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen.

6. De apotheker en de verzekeringsinstellingen

Artikel 61

De apotheker onderhoudt een goede relatie met de verzekeringsinstellingen.

Artikel 62

De apotheker werkt mee aan de kostenbeheersing op het vlak van de gezondheidsuitgaven zonder daarbij het belang van de patiënt uit het oog te verliezen.

7. De apotheker en zijn leveranciers

Artikel 63

De apotheker kiest zorgvuldig zijn leveranciers van geneesmiddelen, toebehoren en gezondheidsproducten en let daarbij op aspecten als kwaliteit, dienstverlening, betrouwbaarheid en continuïteit van de bevoorrading.

8. De apotheker en zijn personeel, apotheker en niet-apotheker

Artikel 64

De apotheker-titularis moet nagaan of zijn personeelsleden aan de wettelijke vereisten voldoen en over de nodige beroepsbekwaamheden beschikken voor de uitoefening van hun functie.

Article 58

Toute forme de collusion entre pharmaciens et autres praticiens de soins de santé qui tend à procurer à l'un ou à l'autre quelque gain ou profit direct ou indirect est interdite. Ceci vaut particulièrement pour toute pratique limitant le libre choix de la pharmacie par le patient ou nuisant à la santé publique.

Article 59

Toute collaboration avec une personne pratiquant illégalement une profession de soins de santé telle que visée par l'article 57 est interdite.

Article 60

Dans le même esprit, les articles 57, 58 et 59 s'appliquent aux relations avec les médecins vétérinaires et avec les praticiens visés par la loi du 29 avril 1999 relative aux pratiques non-conventionnelles dans les domaines de l'art médical, de l'art pharmaceutique, de la kinésithérapie, de l'art infirmier et des professions paramédicales.

6. Le pharmacien et les organismes assureurs

Article 61

Le pharmacien entretient de bonnes relations avec les organismes assureurs.

Article 62

Le pharmacien participe à la maîtrise des dépenses de santé tout en ne perdant pas de vue l'intérêt du patient.

7. Le pharmacien et ses fournisseurs

Article 63

Le pharmacien choisit avec soin ses fournisseurs de médicaments, d'accessoires médicaux et de produits de santé, sur base de critères de qualité, de service, de fiabilité et de continuité d'approvisionnement.

8. Le pharmacien et son personnel, pharmacien ou non

Article 64

Le pharmacien titulaire doit s'assurer que les membres de son personnel satisfont aux exigences légalement requises et ont les compétences professionnelles nécessaires à l'exercice de leur fonction.

Artikel 65

In alle omstandigheden is de apotheker deontologisch aansprakelijk voor alle handelingen die onder zijn gezag verricht worden.

Artikel 66

De apotheker-titularis draagt zorg voor de optimale werkomstandigheden en houdt toezicht op alle werkzaamheden van de apotheek.

Artikel 67

De apotheker-titularis creëert in zijn apotheek een sfeer van vertrouwen en samenwerking met het hele personeel. Hij waakt er in het bijzonder over dat de bekwaamheid en de toewijding van zijn medewerkers op peil blijven.

9. De apotheker stagemeester

Artikel 68

De apotheker aanvaardt slechts om een stagiair te begeleiden indien hij over voldoende tijd beschikt om zelf voor zijn vorming in te staan.

Artikel 69

De apotheker-stagemeester deelt met de stagiair zijn beroepskennis en stelt alle documentatie ter beschikking die nuttig is voor een praktische opleiding van hoog niveau.

Hij betreft hem bij alle activiteiten van de apotheek.

In geen geval mag de stagemeester van zijn functie misbruik maken om enige druk op de stagiair uit te oefenen.

Artikel 70

Hij brengt de stagiair eerbied voor en toewijding aan het beroep bij en dient hem op professioneel en deontologisch vlak tot voorbeeld.

In verband hiermee vestigt hij speciaal de aandacht op de praktische toepassing van de deontologische regelgeving.

10. De apotheker en derden

Artikel 71

In het belang van de patiënten, die recht hebben op kwaliteitszorgen, beschouwt de apotheker het als zijn plicht zijn onafhankelijkheid te doen respecteren, evenals de principes en de regels van de farmaceutische plichtenleer.

Article 65

En toutes circonstances, le pharmacien demeure déontologiquement responsable de tous les actes accomplis sous son autorité.

Article 66

Le pharmacien titulaire procure les conditions optimales de travail et supervise toutes les activités de la pharmacie.

Article 67

Le pharmacien titulaire développe au sein de sa pharmacie un climat de confiance et de collaboration avec l'ensemble de son personnel, veillant en particulier à maintenir le niveau de compétence de ses collaborateurs ainsi que leur sens du dévouement.

9. Le pharmacien maître de stage

Article 68

Le pharmacien n'accepte d'encadrer un stagiaire que s'il dispose du temps suffisant pour assurer lui-même sa formation.

Article 69

Le pharmacien maître de stage partage avec le stagiaire ses connaissances professionnelles et met à sa disposition tous les moyens documentaires utiles à une formation pratique de haut niveau.

Il l'associe à toutes les activités de la pharmacie.

En aucun cas le maître de stage n'abuse de sa fonction pour exercer une quelconque pression sur le stagiaire.

Article 70

Il lui inculque le respect et le dévouement envers la profession. Il lui sert de modèle sur le plan professionnel et déontologique.

En cette matière, il veille tout particulièrement à éclairer le stagiaire sur l'application pratique de la réglementation déontologique.

10. Le pharmacien et les tiers

Article 71

Dans l'intérêt des patients qui ont droit à des soins de qualité, le pharmacien se fait un devoir de faire respecter son indépendance au même titre que les principes et les règles de la déontologie pharmaceutique.

Dit is van toepassing op alle betrekkingen die de apotheker onderhoudt met personen, verenigingen, commerciële vennootschappen, die, in welke hoedanigheid dan ook, betrokken zijn bij de verkoop, de informatie over, en de distributie van geneesmiddelen en vergelijkbare producten, die afgeleverd worden in de apotheek.

Artikel 72

Elke arbeidsovereenkomst die een apotheker aangaat moet zijn onafhankelijk op deontologisch en professioneel vlak en zijn verantwoordelijkheid bij de aflevering van geneesmiddelen waarborgen.

De arbeidsovereenkomst kan voor advies voorgelegd worden aan de Provinciale Raad.

Artikel 73

De gegevensbanken van de apotheek, van welke aard ook, vallen onder de verantwoordelijkheid van de apotheker-titularis die alle noodzakelijke maatregelen neemt om het beroepsgeheim en de persoonlijke levenssfeer van de patiënt te beschermen.

Artikel 73bis

Elke collusie tussen apothekers en derden die erop gericht is rechtstreeks of onrechtstreeks voordeel te verschaffen is verboden. Dit geldt in het bijzonder voor alle praktijken die de vrije keuze van apotheek door de patiënt beperken of de volksgezondheid schaden.

11. De apotheker en de apotheek

11.1. De lokalisatie van de apotheek

Artikel 74

De apotheker zorgt ervoor zijn beroep niet uit te oefenen in een apotheek die deel uitmaakt van een louter commercieel complex, waarbij de specifieke identiteit van de apotheek, die verbonden is met de noodwendigheden van de volksgezondheid, aangetast wordt. Een dergelijke inplanting kan bij het publiek verwarring scheppen met verkoopmethodes die gebruikelijk zijn in commerciële complexen. Zulke omgeving kan de indruk wekken dat de apotheker voornamelijk geïnspireerd is door overwegingen van commerciële aard.

11.2. De inrichting van de apotheek

Artikel 75

De apotheker-titularis beslist onafhankelijk over de inrichting van de apotheek.

Ceci est d'application dans toutes les relations que le pharmacien entretient avec les personnes, associations, sociétés commerciales qui, à un titre quelconque, interviennent dans la commercialisation, l'information et la distribution des médicaments et des produits assimilés dispensés en pharmacie.

Article 72

Toute convention d'emploi d'un pharmacien doit garantir son indépendance déontologique et professionnelle ainsi que sa responsabilité dans la dispensation des médicaments.

Le contrat d'emploi peut être soumis pour avis au Conseil provincial.

Article 73

Les banques de données de la pharmacie, quelle qu'en soit leur nature, relèvent de la responsabilité du pharmacien titulaire qui prend toutes les mesures nécessaires afin de sauvegarder le secret professionnel et la vie privée du patient.

Article 73bis

Toute collusion entre pharmaciens et des tiers en vue d'un profit ou d'un gain direct ou indirect est interdite. Ceci vaut particulièrement pour toute pratique limitant le libre choix de la pharmacie par le patient ou nuisant à la santé publique.

11. Le pharmacien et la pharmacie

11.1. La localisation de la pharmacie

Article 74

Le pharmacien veille à ne pas exercer sa profession dans une pharmacie faisant partie d'un complexe purement commercial, dans des circonstances de fait telles qu'elles portent atteinte à l'identité spécifique de la pharmacie, liée aux impératifs de santé publique. Une telle implantation peut en effet créer le risque de confusion par le public avec les méthodes de vente en usage dans de tels complexes commerciaux. Un tel environnement peut donner l'impression que le pharmacien s'inspire principalement de considérations d'ordre commercial.

11.2. L'agencement de la pharmacie

Article 75

Le pharmacien titulaire décide en toute indépendance de l'agencement de la pharmacie.

Artikel 76

Teneinde zijn onafhankelijkheid te vrijwaren, en omwille van het beroepsgeheim waaraan hij gehouden is, mag de apotheker in geen geval enige ruimte in de apotheek onder welke voorwaarden dan ook ter beschikking stellen van derden.

Een uitzondering op deze regel kan voorafgaandelijk toegekend worden door de Nationale Raad in het kader van initiatieven met betrekking tot de volksgezondheid.

Artikel 77

Gezien zijn plicht tot onthaal en vertrouwelijkheid, zoals bepaald in de artikelen 17 tot en met 23, waakt hij erover dat de inrichting van de apotheek een vertrouwelijk gesprek met de patiënt mogelijk maakt.

Artikel 78

De apotheker waakt er steeds over dat de apotheek haar eigenheid bewaart, die verbonden is met de vereisten die de volksgezondheid hieraan stelt.

Hij waakt erover dat de apotheek niet wordt herleid tot een louter commerciële ruimte.

Hij geeft daarom de voorkeur aan een sobere en functionele inrichting. Dit geldt ook voor de wijze van voorstelling van de producten, en de publiciteit ervoor.

Artikel 79

Elke apotheek moet voorzien zijn van een duidelijk zichtbaar kenteken dat de patiënt gemakkelijk toelaat ze te herkennen.

Daar dit kenteken een plaats van volksgezondheid aanduidt dient het sober, niet knipperend noch geanimeerd te zijn.

De vermelding van het uur, de datum en de temperatuur is evenwel aanvaardbaar.

Artikel 80

De apotheek is zodanig ingericht dat de patiënt geen directe toegang heeft tot de geneesmiddelen.

Artikel 81

De apotheker zorgt ervoor dat hij zijn beroep kan uitoefenen in optimale hygiënische omstandigheden. Hierbij volgt hij de van toepassing zijnde regels en aanbevelingen.

Artikel 82

De apotheker-titularis moet ervoor zorgen dat er tijdens de wachtdienst, zowel voor hem als voor zijn eventuele vervanger, degelijke verblijfsmogelijkheden voorzien zijn.

Article 76

Afin de préserver son indépendance et en raison du respect du secret professionnel auquel il est tenu, il ne peut en aucun cas mettre à la disposition de tiers un espace quelconque de la pharmacie sous quelque condition que ce soit.

Une exception à cette règle peut être accordée préalablement par le Conseil national dans le cadre d'initiatives liées à la santé publique.

Article 77

En vertu de ses obligations d'accueil et de confidentialité, telles que déterminées par les articles 17 à 23, il veille à ce que l'agencement de la pharmacie permette un dialogue confidentiel avec le patient.

Article 78

Le pharmacien veille constamment à ce que la pharmacie conserve son identité propre liée aux impératifs de santé publique.

Il veille à ce que la pharmacie ne soit pas réduite à un espace purement commercial.

A cet effet, il préfère un agencement sobre et fonctionnel. Il en sera de même dans le mode de présentation et la publicité des produits.

Article 79

Toute pharmacie est munie d'une enseigne clairement visible permettant au patient de la localiser facilement.

Cette enseigne signalant un lieu de santé publique est sobre, non clignotante et non animée.

Toutefois, les mentions de l'heure, de la date et de la température sont tolérées.

Article 80

La pharmacie est agencée de manière telle que le patient ne peut avoir un accès direct aux médicaments.

Article 81

Le pharmacien veille à observer les conditions optimales d'hygiène dans l'exercice de sa profession. Il suit les règles et les recommandations en vigueur en cette matière.

Article 82

Le pharmacien titulaire doit prévoir des possibilités de logement décent pour la prestation du service de garde, tant pour lui-même que pour son remplaçant éventuel.

11.3. De producten, andere dan geneesmiddelen, en de diensten aangeboden aan de patiënten

Artikel 83

Naast de geneesmiddelen, en in overeenstemming met de wettelijke en reglementaire bepalingen, kunnen alleen de producten en diensten, bestemd voor het behoud en het herstel van de gezondheid aangeboden worden in de apotheek.

De onschadelijkheid van deze producten, hun kwaliteit, evenals de kwaliteit van de diensten, zijn door de apotheker gekend.

De apotheker waakt erover dat deze producten en diensten beantwoorden aan de bestaande reglementering evenals aan de criteria en categorieën gedefinieerd door de Nationale Raad en die de apotheker als referentie dient te nemen.

12. De apotheker en het leefmilieu

Artikel 84

De apotheker spant zich in om het leefmilieu te beschermen. Hij vermijdt alle activiteiten die het leefmilieu kunnen schaden. Hij verleent zijn medewerking aan de georganiseerde inzamelingen en aan de vernietiging van vervallen of niet gebruikte geneesmiddelen.

13. De apotheker, de informatie en de reclame

Artikel 85

Informatie en reclame mogen het algemeen belang van de volksgezondheid niet schaden.

De apotheker-titularis van een apotheek, voor het publiek geopend, ongeacht het feit of hij eigenaar is of niet, is verantwoordelijk voor alle informatie en reclame, verspreid door of voor zijn apotheek.

Omwille van deze verantwoordelijkheid waakt de apotheker-titularis niet-eigenaar erover overlegmaatregelen uit te werken met de vergunninghouder betreffende elke informatie en publiciteit voor de apotheek.

13.1. De informatie

Artikel 86

Alle informatie verspreid in de apotheek dient eerlijk, waarheidsgetrouw en controleerbaar te zijn.

Artikel 87

De apotheker verspreidt in de apotheek slechts informatie in verband met geneesmiddelen en gezondheidsproducten en voor zover ze in overeenstemming is met de deontologie en de waardigheid van het beroep.

11.3. Les produits autres que les médicaments et les services proposés aux patients

Article 83

Outre les médicaments, et suivant les dispositions légales et réglementaires, seuls peuvent être proposés en pharmacie les produits et services destinés au maintien et au rétablissement de la santé.

L'innocuité de ces produits, leur qualité ainsi que celle des services sont connus du pharmacien.

Le pharmacien veille à ce que ces produits et services répondent aux réglementations existantes ainsi qu'aux critères et aux catégories définis par le Conseil national et auxquels il doit se référer.

12. Le pharmacien et l'environnement

Article 84

Le pharmacien s'efforce de préserver l'environnement en évitant toute activité qui lui serait nuisible. Il collabore aux collectes et à la destruction organisée de médicaments périmés ou non-utilisés.

13. Le pharmacien, l'information et la publicité

Article 85

L'information et la publicité ne peuvent porter préjudice à l'intérêt général en matière de santé publique.

Le pharmacien titulaire d'une pharmacie ouverte au public, qu'il soit propriétaire ou non, est responsable de toutes les informations et publicités diffusées par ou pour sa pharmacie.

En raison de cette responsabilité, le pharmacien titulaire non-propriétaire, veille à mettre en place des mesures de concertation avec le détenteur de l'autorisation au sujet de toute information et publicité en faveur de la pharmacie.

13.1. L'information

Article 86

Toute information diffusée en pharmacie doit être honnête, véridique et contrôlable.

Article 87

Le pharmacien ne diffuse dans la pharmacie que l'information en relation avec les médicaments et les produits de santé et pour autant qu'elle soit conforme à la déontologie et à la dignité de la profession.

Artikel 88

De informatie die de apotheker over zichzelf verstrekt mag enkel betrekking hebben op zijn farmaceutische activiteiten en moet de patiënt toelaten een keuze te maken op objectieve, pertinente en controleerbare wijze.

Artikel 89

De informatie mag rechtstreeks noch onrechtstreeks tot overconsumptie aanzetten.

Zij mag geen schade toebrengen aan de vertrouwensrelatie tussen patiënt en apotheker of de vrije keuze van apotheek beperken.

Artikel 90

Elke informatie is discreet in omvang of voorstelling.

13.2. De reclame

Artikel 91

Persoonlijke publiciteit is toegelaten mits naleving van de wetgeving en voor zover ze het algemeen belang inzake volksgezondheid of de essentiële regels van het beroep niet schaadt.

Artikel 92

Het ronselen van cliënteel dient als strijdig met de essentiële regels van het beroep beschouwd te worden.

Met ronselen van cliënteel wordt bedoeld elke benadering van één persoon of van een specifieke groep van personen, die meer inhoudt dan de loutere informatie over de aard van de beroepsactiviteit, en dit met om het even welke middelen.

Artikel 93

Van zodra hij er kennis van heeft, neemt de apotheker de nodige maatregelen om onmiddellijk elke reclame die niet strookt met bovenstaande bepalingen te verhinderen of te doen ophouden, ook als die door derden, zelfs buiten zijn weten om, wordt gevoerd.

Artikel 94

(artikel opgeheven).

14. De apotheker en het internet

Artikel 95

De apotheker blijft volledig verantwoordelijk voor al zijn mededelingen en inlassingen op het internet.

De website, verbonden aan een voor het publiek opengestelde apotheek, vormt het virtueel verlengstuk van de apotheek en maakt er integraal deel van uit.

Article 88

Les informations le concernant données par le pharmacien doivent uniquement avoir trait à ses activités pharmaceutiques et être destinées à éclairer le choix du patient de manière objective, pertinente et vérifiable.

Article 89

Les informations ne peuvent favoriser, ni directement ni indirectement, la surconsommation.

Elles ne peuvent nuire à la relation de confiance avec le patient, ni limiter le libre choix de la pharmacie.

Article 90

Toute information reste discrète par sa dimension ou sa présentation.

13.2. La publicité

Article 91

La publicité personnelle est autorisée dans le respect de la loi et à condition qu'elle ne porte pas préjudice à l'intérêt général en matière de santé publique ou aux règles essentielles de la profession.

Article 92

Est considéré comme étant contraire aux règles essentielles de la profession tout démarchage de clientèle.

On entend par démarchage de clientèle toute sollicitation, adressée individuellement ou à un groupe spécifique de personnes, qui dépasse la simple information sur la nature de l'activité professionnelle, et ce quels que soient les moyens utilisés.

Article 93

Dès qu'il en a pris connaissance, le pharmacien prend toute mesure nécessaire pour empêcher ou faire cesser immédiatement toute publicité qui ne respecte pas les articles précités, même si celle-ci est faite à son insu ou par des tiers.

Article 94

(article supprimé).

14. Le pharmacien et internet

Article 95

Le pharmacien reste entièrement responsable de toutes ses communications et insertions sur internet.

Le site internet attaché à une pharmacie ouverte au public constitue le prolongement virtuel de la pharmacie et en fait partie intégrante.

De apotheker blijft volledig onderworpen aan de deontologische beginselen van het beroep, ongeacht of hij zijn activiteiten uitoefent in de fysieke apotheek, dan wel via een website.

De apotheker kan via de website geen andere producten, diensten en activiteiten voorstellen dan deze die toegelaten zijn in de apotheek.

Artikel 96

De website staat onder de verantwoordelijkheid van de apotheker-titularis die er over dient te waken dat deze in overeenstemming is met de wetgeving en de deontologie.

De apotheker-titularis is verantwoordelijk voor de mededelingen en de informatie die op zijn website beschikbaar zijn, hierin begrepen de voorgestelde "links" naar andere websites.

De informatie moet in overeenstemming zijn met de bepalingen van titel 13 « De apotheker, de informatie en de reclame ».

De onthaalpagina van de website vermeldt minstens de naam van de apotheker-titularis, het geografisch adres, telefoonnummer en vergunningsnummer van de apotheek, de openingstijden van de apotheek, informatie over de wachtdienst evenals alle websites van de apotheek.

Artikel 97

De apotheker waakt erover zijn onafhankelijkheid te behouden wanneer hij zijn farmaceutische activiteiten uitoefent via een website.

Bij de overdracht van het titulariaat van een apotheek waakt de nieuwe apotheker-titularis erover dat de website van de apotheek in overeenstemming is met de wetgeving en de deontologie.

Artikel 98

Het beroepsgeheim waartoe elke apotheker gehouden is moet eveneens gerespecteerd worden bij de uitoefening van farmaceutische activiteiten via de website, en dit ongeacht de functies die de website biedt. Het beroepsgeheim strekt zich uit tot elke informatie betreffende de patiënt waarvan de apotheker kennis heeft gekregen in het kader van of naar aanleiding van de uitoefening van zijn beroep.

Artikel 99

De apotheker neemt alle nodige maatregelen om het internetverkeer, hetzij via de website van de apotheek, hetzij via de elektronische adressen van de apotheek, te beveiligen met het oog op het respecteren van de wetgeving op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Le pharmacien reste entièrement soumis aux principes déontologiques de la profession, qu'il exerce ses activités dans la pharmacie physique ou au moyen d'un site internet.

Le pharmacien ne peut proposer sur le site internet d'autres produits, services ou activités que ceux autorisés en pharmacie.

Article 96

Le site fonctionne sous la responsabilité du pharmacien titulaire qui veille à ce que celui-ci soit conforme à la législation et à la déontologie.

Le pharmacien titulaire est responsable des communications et de l'information disponibles sur son site, en ce compris des « liens » proposés vers d'autres sites internet.

L'information doit être conforme aux dispositions du titre 13 "Le pharmacien, l'information et la publicité".

La page d'accueil du site internet doit au moins mentionner le nom du pharmacien titulaire, l'adresse géographique, le numéro de téléphone et le numéro d'autorisation de la pharmacie, les heures d'ouverture de la pharmacie et l'information concernant le service de garde, ainsi que tous les sites internet de la pharmacie.

Article 97

Le pharmacien veille à maintenir son indépendance lorsqu'il exerce ses activités pharmaceutiques au moyen d'un site internet.

Lors de la reprise du titulariat d'une pharmacie, le nouveau pharmacien titulaire veille à ce que le site internet attaché à la pharmacie soit conforme à la législation et à la déontologie.

Article 98

Le secret professionnel auquel est tenu tout pharmacien doit également être respecté lors de l'exercice des activités pharmaceutiques au moyen du site internet, et ceci quelles que soient les fonctionnalités du site. Le secret professionnel s'étend à l'ensemble des informations concernant le patient portées à la connaissance du pharmacien dans le cadre ou à l'occasion de l'exercice de sa profession.

Article 99

Le pharmacien prend toutes les mesures nécessaires pour sécuriser le flux d'information véhiculé par internet via le site de la pharmacie ou via les adresses électroniques de la pharmacie en vue du respect de la réglementation sur la protection de la vie privée.

Artikel 99bis

Het verzenden van e-mails die de informatie over de aard van de activiteiten van de apotheek te buiten gaat dient beschouwd te worden als ronselen van cliënteel.

De informatie over patiënten, bekomen via de website, mag geen aanleiding geven tot een commercieel gebruik achteraf.

Artikel 99ter

De apotheker-titularis waakt erover dat de website van de apotheek hetzelfde imago reflecteert als dit van de apotheek, met name een plaats van volksgezondheid, bestemd voor de verstrekking van farmaceutische zorgen.

Hij waakt er ondermeer over dat de website niet wordt gereduceerd tot een commerciële ruimte. Een sobere en functionele voorstelling van de website in zijn geheel en van de producten en diensten in het bijzonder onderscheidt de website van de apotheek van deze van een handelszaak.

De eventuele foto's van aangeboden producten moeten discreet blijven en moeten exclusief bestemd zijn om de identificatie van het product door de patiënt te vergemakkelijken.

Artikel 99quater

Alle elektronische identificatiegegevens die de apotheek gebruikt naar het publiek toe, zoals het e-mailadres, de domeinnaam en de URL, dienen minstens hetzij de naam van de apotheker-titularis, hetzij de naam van de apotheek zoals geregistreerd in het kadaster van apotheken bij het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten te bevatten. Deze identificatiegegevens mogen geen afbreuk doen aan de essentiële regels van het beroep.

De identificatiegegevens die woorden bevatten die getuigen van commerciële overdrijving worden beschouwd als zijnde in strijd met de essentiële regels van het beroep.

De apotheker informeert de Orde van alle in alinea 1 vermelde elektronische identificatiegegevens.

15. De apotheker en commerciële praktijken

Artikel 100

De aflevering van een geneesmiddel mag geen aanleiding geven tot handelspraktijken die in strijd zijn met de discretie en de waardigheid van het beroep, temeer daar de reclame voor geneesmiddelen strikt gereguleerd is.

Article 99bis

L'envoi de courrier électronique dépassant l'information sur la nature de l'activité de la pharmacie doit être considéré comme constituant un démarchage de clientèle.

Les informations relatives aux patients obtenues par l'intermédiaire du site internet ne peuvent donner lieu à une exploitation commerciale ultérieure.

Article 99ter

Le pharmacien titulaire veille à ce que le site attaché à la pharmacie en reflète la même image, à savoir celle d'un lieu de santé publique destiné à la dispensation de soins pharmaceutiques.

Il veille ainsi à ce que le site internet ne soit pas réduit à un espace commercial. Une présentation sobre et fonctionnelle du site dans sa globalité, et des produits et services en particulier, différencie le site de la pharmacie de celui d'un commerce de détail.

Les photos éventuelles des produits proposés doivent rester discrètes et doivent être destinées exclusivement à faciliter l'identification du produit par le patient.

Article 99quater

Toutes les données d'identification électronique que le pharmacien utilise à l'égard du public, telles que l'adresse de courrier électronique, le nom de domaine et l'URL du site internet de la pharmacie, doivent au moins reproduire le nom du pharmacien titulaire ou celui de la pharmacie tel qu'enregistré auprès du cadastre des pharmacies de l'Agence Fédérale des Médicaments et des Produits de Santé. Ces données d'identification ne peuvent porter préjudice aux règles essentielles de la profession.

Sont considérées comme contraires aux règles essentielles de la profession, les données d'identification contenant des mots témoignant d'une dérive commerciale.

Le pharmacien informe l'Ordre de toutes les données d'identification reprises à l'alinéa premier.

15. Le pharmacien et les pratiques commerciales

Article 100

La dispensation du médicament ne peut donner lieu à des pratiques commerciales contraires à la discrétion et à la dignité de la profession, d'autant que la publicité en faveur du médicament est strictement réglementée.

In het belang van de patiënt en de volksgezondheid mag de commercialisering van de Artsenijbereidkunde, louter gericht op het aanzetten tot consumptie van geneesmiddelen, niet geduld worden.

Artikel 101

Het is de voornaamste rol en tevens de sociale opdracht van de apotheker om de bevolking kwaliteitsvolle farmaceutische zorgen te waarborgen en adequaat gezondheidsadvies te verstrekken.

Met dit doel voor ogen onthoudt de apotheker zich van louter commerciële praktijken die, alhoewel ze op zich niet laakbaar of onwettelijk zijn, de uitoefening van de Artsenijbereidkunde een overdreven handelskarakter geven en zo zijn geloofwaardigheid en de vertrouwensrelatie met de patiënt in het gedrang brengen.

Artikel 102

De faam van de apotheker moet berusten op zijn beroepsbekwaamheid.

15.1. De concurrentie

Artikel 103

Concurrentiepraktijken mogen niet strijdig zijn met de wetgeving inzake de patiëntenrechten, de geneesmiddelen, de andere producten en diensten aangeboden in de apotheek, de bescherming van de consument en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, noch met de essentiële regels van het beroep.

Artikel 104

Concurrentiepraktijken mogen de volksgezondheid niet schaden, noch de vrije keuze van de patiënt belemmeren. Zij mogen de kwaliteit van de zorgverstrekking niet in gevaar brengen noch aanzetten tot overconsumptie.

Artikel 105

Concurrentiepraktijken mogen de eer, de waardigheid, de bescheidenheid en de eerlijkheid van de apotheker niet in het gedrang brengen. Ze mogen de confraterniteit niet aantasten.

15.2. De restorno

Artikel 106

Het geven van restorno's, in wezen een commercieel middel, is een concurrentiepraktijk die enkel aanvaardbaar is voor zover het met de nodige omzichtigheid en discretie wordt toegepast opdat de essentiële regels van het beroep gerespecteerd kunnen worden.

Dans l'intérêt du patient et de la santé publique, la commercialisation de l'Art pharmaceutique, visant uniquement à inciter à la consommation de médicaments, ne peut être tolérée.

Article 101

Le rôle essentiel du pharmacien et sa mission sociale sont de garantir à la population des soins pharmaceutiques de qualité et de prodiguer des conseils de santé adéquats.

A cette fin, le pharmacien s'abstient de pratiques commerciales qui, sans être répréhensibles ou illégales, donnent de l'exercice de l'Art pharmaceutique une vision mercantile et sont de nature à altérer sa crédibilité et la relation de confiance avec le patient.

Article 102

La réputation du pharmacien doit être basée sur ses qualités professionnelles.

15.1. La concurrence

Article 103

Les pratiques de concurrence ne peuvent être contraires ni à la réglementation en matière de droits du patient, de médicaments, des autres produits et services proposés en pharmacie, de protection du consommateur et de la vie privée, ni aux règles essentielles de la profession.

Article 104

Les pratiques de concurrence ne peuvent pas nuire à la santé publique, entraver le libre choix du patient, porter atteinte à la qualité des soins ou pousser à la surconsommation.

Article 105

Les pratiques de concurrence ne peuvent pas nuire à l'honneur, la dignité, la discrétion, la probité du pharmacien ni porter atteinte à la confraternité.

15.2. La ristourne

Article 106

L'octroi de la ristourne, procédé essentiellement commercial, constitue une pratique de concurrence qui ne peut être tolérée que si elle est appliquée avec la nécessaire réserve et avec discrétion afin de respecter les règles essentielles de la profession.

De toekenning van een restorno mag niet verbonden worden aan een latere aankoopverplichting.

Artikel 107

Het geven van restorno's mag niet met gelijktijdige handelingen gepaard gaan die de volksgezondheid, het welzijn van de patiënt, de waardigheid, de bescheidenheid, de eerlijkheid of de confraterniteitsplicht van de apotheker in het gedrang kunnen brengen.

Artikel 108

Restorno mag niet aanzetten tot overconsumptie van geneesmiddelen en mag ook de vrije keuze van een apotheek niet in de weg staan. Hij mag geen invloed hebben op de rol van de apotheker als gezondheidsraadgever.

Artikel 109

De modaliteiten van de restorno mogen de uitoefening van de Artsenijbereikunde niet reduceren tot een loutere handelsactiviteit.

Daarom is elke vorm van reclame voor restorno's verboden.

Artikel 110

De restorno mag de kwaliteit van de aangeboden diensten of producten niet in het gedrang brengen.

Artikel 111

De restorno moet, wat ook de modaliteiten mogen zijn, enkel de patiënt zelf rechtstreeks en integraal ten goede komen.

15.3. Getrouwheidskaarten

Artikel 112

Het gebruik van getrouwheidskaarten is onderworpen aan de beperkingen opgelegd door de essentiële regels van het beroep.

Artikel 113

Het gebruik van getrouwheidskaarten is een commerciële en concurrentiepraktijk waarvan de apotheker geen misbruik mag maken.

L'octroi de la ristourne ne peut être conditionné par l'obligation d'un achat ultérieur.

Article 107

L'octroi de la ristourne ne peut être accompagné d'agissements concomitants pouvant porter atteinte à la santé publique, au bien-être du patient, à la dignité, la discrétion et la probité des pharmaciens ou à leur devoir de confraternité.

Article 108

La ristourne ne peut pousser à la surconsommation de médicaments, ou nuire au libre choix de la pharmacie. Elle ne peut influencer le pharmacien dans son rôle de conseiller de santé.

Article 109

Les modalités de la ristourne ne peuvent pas réduire l'exercice de l'Art pharmaceutique à celui d'un commerce quelconque.

A ce titre, toute forme de publicité pour la ristourne est interdite.

Article 110

La ristourne ne peut pas mettre en danger la qualité des services ou des produits offerts.

Article 111

La ristourne, quelles qu'en soient ses modalités, doit bénéficier directement et intégralement au patient.

15.3. Les cartes de fidélité

Article 112

L'utilisation des cartes de fidélité est soumise aux limites imposées par les règles essentielles de la profession.

Article 113

L'utilisation des cartes de fidélité est un procédé commercial et concurrentiel dont le pharmacien ne peut abuser.

Artikel 114

Alle beschikkingen vermeld onder titel 15.2 ("De restorno") zijn van toepassing op getrouwheidskaarten.

Artikel 115

Getrouwheidskaarten zijn ondermeer onderworpen aan de volgende beperkingen:

- 1°. Zij mogen de vrije keuze van de apotheek niet in het gedrang brengen.
- 2°. Zij zijn alleen bestemd voor gebruik in de apotheek.
- 3°. Zij mogen geen gegevens bevatten die betrekking hebben op de persoonlijke levenssfeer of op het beroepsgeheim, en zij mogen er geen toegang toe verlenen.
- 4°. Zij mogen niet het voorwerp uitmaken van enige vorm van reclame.
- 5°. Zij mogen het algemeen belang van de volksgezondheid niet schaden.

DEEL III. SLOTBEPALINGEN

Artikel 116

Deze code treedt in werking op 15 oktober 2010 en vervangt alle bepalingen van toepassing op die datum.

Article 114

Toutes les dispositions du titre 15.2 ("La ristourne") sont d'application aux cartes de fidélité.

Article 115

Les cartes de fidélité sont notamment soumises aux restrictions suivantes :

- 1°. Elles ne peuvent mettre en danger le libre choix de la pharmacie.
- 2°. Elles sont limitées à l'usage exclusif en pharmacie.
- 3°. Elles ne peuvent contenir des données liées à la vie privée ou au secret professionnel, ni permettre d'y avoir accès.
- 4°. Elles ne peuvent faire l'objet d'aucune forme de publicité.
- 5°. Elles ne peuvent porter préjudice à l'intérêt général en matière de santé publique.

PARTIE III. DISPOSITIONS FINALES

Article 116

Le présent code entre en vigueur le 15 octobre 2010 et remplace les dispositions en vigueur à cette date.
